

Από την κηδεμονία στην υποστηριζόμενη
λήψη αποφάσεων: αναμόρφωση του
θεσμικού πλαισίου στην Ελλάδα.
Διεθνείς & Ευρωπαϊκές πρακτικές

Φωτεινή Ζαφειροπούλου
Υπεύθυνη Διεθνών Σχέσεων Ε.Σ.Α.μεΑ.

Εισαγωγή

Η μετάβαση από την κηδεμονία στην υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων εκφράζει μια βαθιά αλλαγή αντίληψης: **από την προστασία στην ενδυνάμωση.**

Αφορά την **ανθρώπινη αξιοπρέπεια**, την **αυτονομία** και τη **συμμετοχή**.

Αρχές Υποστηριζόμενης Λήψης Αποφάσεων

1. Αυτονομία και αυτοδιάθεση

2. Υποστήριξη κατά παραγγελία

3. Σεβασμός στη βούληση και τις προτιμήσεις

4. Ευθύνη και διαφάνεια

Κοινωνικές και ηθικές διαστάσεις

Αναγνώριση
της
ανθρώπινης
αξίας

Από τη
φιλανθρωπία
στην ισότητα

Από την
επιτήρηση
στην
εμπιστοσύνη

Από τον
αποκλεισμό
στη
συμμετοχή

Προκλήσεις και επόμενα βήματα

Εκπαίδευση
επαγγελματιών

Νομική ασφάλεια
για τους
υποστηρικτές

Ενημέρωση των
πολιτών

Αξιολόγηση
εφαρμογής στην
πράξη

Το «κλειδί» που θα άρει τα εμπόδια των ατόμων με νοητική ή ψυχοκοινωνική αναπηρία και τα οποία βρίσκονται σε καθεστώς πλήρους δικαστικής συμπαράστασης είναι μέσω της **χρήσης εναλλακτικών μεθόδων επικοινωνίας**.

Επιτροπή Η.Ε. Γενικό Σχόλιο 1 για το άρθρο 12, είναι **λάθος να συγχέεται η «δικαιοπρακτική ικανότητα» με τη «νοητική ικανότητα»**.

Η **δικαιοπρακτική ικανότητα** είναι ένα **εγγενές δικαίωμα που ανήκει στον καθένα**, ενώ η **«νοητική ικανότητα»** αναφέρεται **στις δεξιότητες λήψης αποφάσεων**, διαφέρει από άτομο σε άτομο, επηρεάζεται από περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς παράγοντες και η διαδικασία αξιολόγησης της είναι υποκειμενική.

Έκθεση E.D.F.

Κύρια ευρήματα της έκθεσης

Υπάρχει **μεγάλη διαφοροποίηση** στην εφαρμογή της CRPD ανά κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε αρκετές χώρες, παρά την επικύρωση της CRPD, παρατηρείται **συνέχιση περιορισμών της ικανότητας για δικαιοπραξία**, συχνά μέσω συστημάτων υποκατάστασης λήψης αποφάσεων.

Η υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων εφαρμόζεται περιορισμένα, συνήθως σε πιλοτικά ή τοπικά προγράμματα, και όχι σε εθνικό επίπεδο.

Οι γυναίκες με αναπηρία και άτομα με ψυχοκοινωνικές αναπηρίες βρίσκονται συχνά **υπό αυξημένο κίνδυνο παραβίασης των δικαιωμάτων τους**, όπως η αναγκαστική θεραπεία, η στείρωση ή η περιοριστική νοσηλεία.

Υπάρχουν **υποσχόμενες πρακτικές** όπου η υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων ενισχύει την αυτονομία και τη συμμετοχή των ατόμων στις αποφάσεις που αφορούν τη ζωή τους.

Έκθεση E.D.F.

Συστάσεις του EDF για δράση

Τα κράτη πρέπει να **αναθεωρήσουν νομοθεσίες και πρακτικές** που επιτρέπουν τη στέρση δικαιοπρακτικής ικανότητας και να τις αντικαταστήσουν με συστήματα υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων.

Απαιτείται **εκπαίδευση και κατάρτιση** για πολιτικούς, επαγγελματίες υγείας, δικαστικούς και τα ίδια τα άτομα με αναπηρίες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης πρέπει να προωθήσουν **διεθνή συνεργασία και ανταλλαγή καλών πρακτικών**, ώστε να ενισχυθεί η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η έκθεση καταλήγει στο ότι η πλήρης εφαρμογή του Άρθρου 12 της CRPD είναι **κεντρικό ζήτημα για την αυτονομία και την αξιοπρέπεια των ατόμων με αναπηρίες** στην Ευρώπη, και η υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων αποτελεί το **σημαντικότερο εργαλείο** για την πραγματοποίησή της.

Δικαιοπρακτική Ικανότητα στην Ε.Ε.

ΠΛΗΡΗΣ ΚΗΔΕΜΟΝΙΑ

Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Δανία, Ελλάδα, Εσθονία, Γαλλία, Ουγγαρία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πολωνία

ΜΕΡΙΚΗ ΚΗΔΕΜΟΝΙΑ

Βέλγιο, Φινλανδία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία

ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΚΗΔΕΜΟΝΙΑΣ

(εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων)

Αυστρία, Τσεχία, Γερμανία, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Ισπανία

ΕΛΛΑΔΑ
Η ελληνική
πραγματικότητα
πριν την
αναμόρφωση

Δικαστική συμπαράσταση:
περιορισμός αυτονομίας

Αντίθεση με το πνεύμα της
CRPD

Παρατηρήσεις της
Επιτροπής του ΟΗΕ προς
την Ελλάδα (2019):
ανάγκη μεταρρύθμισης

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ 2024-2030

Στόχος II.5: Καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη

Δράση 56. Αναθεώρηση του συστήματος υποκαθιστάμενης λήψης αποφάσεων με το καθεστώς της **υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων** στη βάση βέλτιστων διεθνών πρακτικών.

Φορέας υλοποίησης: Υπουργείο Δικαιοσύνης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης: Έως **Δεκέμβριο 2025**

**Δράση 56 της Εθνικής
Στρατηγικής για τα
Δικαιώματα των
Ατόμων με Αναπηρία
2024-2030**

Μάιος 2024: Ανασυγκροτήθηκε, στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, **Ομάδα Εργασίας με αντικείμενό της τη μελέτη του νομικού πλαισίου του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης και την υιοθέτηση του θεσμού της υποστηριζόμενης δικαιοπρακτικής ικανότητας.**

Η Ομάδα Εργασίας **ολοκλήρωσε τις εργασίες της στις αρχές του 2025 (Ιανουάριος 2025)** και υπέβαλλε τις προτάσεις της στον Υφυπουργό Δικαιοσύνης, οι οποίες, στην πλειοψηφία τους, έγιναν αποδεκτές.

Οι προτάσεις της Ομάδας Εργασίας

Η Ομάδα Εργασίας πρότεινε την:

- αντικατάσταση του όρου «δικαστική συμπαράσταση» καθώς και των λοιπών προσδιοριστικών αυτού όρων και η εισαγωγή του όρου «δικαστική μέριμνα»,
- διεύρυνση των προσώπων που υποχρεούνται σε γνωστοποίηση περιπτώσεων που χρίζουν προστασίας μέσω του θεσμού της δικαστικής μέριμνας,
- τροποποίηση της διαδικασίας έκδοσης της Έκθεσης κοινωνικής υπηρεσίας και δημόσιων φορέων
- εισαγωγή του θεσμού της υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων,
- σύσταση Μητρώου προσώπων που τελούν υπό Δικαστική Μέριμνα,
- ανάθεση στις κοινωνικές υπηρεσίες των αρμόδιων πρωτοδικείων ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, αρμοδιοτήτων εκτίμησης των όρων διαβίωσης των προσώπων που τελούν σε δικαστική μέριμνα και εκτίμησης της συνδρομής των προϋποθέσεων για την εξακολούθηση επιβολής του μέτρου

Έκθεση κοινωνικής υπηρεσίας και δημόσιων φορέων

Εκσυγχρονισμός και εναρμόνισή της με το θεσμό της δικαστικής μέριμνάς που αντικαθιστά τη δικαστική συμπαράσταση.

Ευρύτερη αποδεικτική βάση αφού το δικαστήριο μπορεί εκτός από την έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας να συνεκτιμήσει τη γνώμη ειδικού πραγματογνώμονα ή ψυχιάτρου από τον σχετικό κατάλογο πραγματογνωμόνων που τηρείται στο πρωτοδικείο.

Ευελιξία χρήσης άλλων αποδεικτικών μέσων, όπως το πιστοποιητικό αναπηρίας από το Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας («ΚΕ.Π.Α.») ή άλλου δημόσιου φορέα, που επιβεβαιώνει τα στοιχεία της αίτησης και μπορεί να αντλείται και ηλεκτρονικά, σε περίπτωση που δεν είναι εφικτή η προσκόμιση της έκθεσης.

Μητρώου Δικαστικής Μέριμνας

Σύσταση Μητρώου Δικαστικής Μέριμνας στο οποίο θα καταχωρούνται: **α)** όλες οι αποφάσεις που διατάσσουν την υποβολή προσώπου σε δικαστική μέριμνα, **β)** τα βασικά στοιχεία του προσώπου (όπως ονοματεπώνυμο, ο/η αιτών/αιτούσα που ζήτησε την έκδοση της απόφασης, μεταγενέστερες αυτής αποφάσεις, τυχόν προσωρινές αποφάσεις, και οι δικαιοπραξίες που δεν μπορεί να ενεργεί μόνος/η ή απαιτούν συναίνεση, **γ)** η λήξη της απόφασης ή ο θάνατος του προσώπου.

Μέσω Κοινής Υπουργικής Απόφασης θα **ρυθμιστούν λεπτομέρειες** όπως επιπλέον στοιχεία προς καταχώριση στο Μητρώο όπως και θέματα λειτουργίας, προσβασιμότητας και διαλειτουργικότητας με άλλα μητρώα του Δημοσίου.

Το **δικαστήριο μπορεί να αναζητά αυτεπαγγέλτως** πιστοποιητικά και στοιχεία που απαιτούνται για την απόφαση. Η πρόσβαση γίνεται απευθείας σε βάσεις δεδομένων του Δημοσίου.

Υποβολή σε Δικαστική Μέριμνα

Ρόλος του Δικαστηρίου

Να καθορίζει επακριβώς το πλαίσιο προστασίας του προσώπου που υποβάλλεται σε δικαστική μέριμνα. Δεν δεσμεύεται από την αίτηση, αλλά επιβάλλει τους ελάχιστους δυνατούς περιορισμούς που απαιτεί το συμφέρον του προσώπου.

Μορφές Δικαστικής Μέριμνας:

- **Αναπλήρωση δικαιοπρακτικής ικανότητας:** Ο ασκών τη μέριμνα ενεργεί πράξεις για λογαριασμό του προσώπου (μερικά ή πλήρως).
- **Περιορισμός δικαιοπρακτικής ικανότητας:** Το πρόσωπο ενεργεί αυτοπροσώπως, αλλά απαιτείται **συναίνεση** του ασκούντος τη μέριμνα.
- **Συνδυασμός των δύο** είναι επίσης δυνατός.

Περιεχόμενο της Απόφασης

Η απόφαση περιγράφει αναλυτικά τις πράξεις που δεν μπορεί να ενεργεί μόνος, ή που απαιτούν συναίνεση. Επίσης γίνεται **ειδική αναφορά** σε περιπτώσεις που αφορούν: γάμο, σύμφωνο συμβίωσης, λύση αυτών, αναγνώριση τέκνου, σύνταξη διαθήκης.

Εναλλακτική ρύθμιση

Αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για μέριμνα, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει **βοηθό υποστήριξης** (άρθρο 1676Α) αντί για υποβολή σε μέριμνα.

Καταχρηστική αίτηση

Αν διαπιστωθεί **καταχρηστικότητα**, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει **δικαστικά έξοδα** στον αιτούντα.

Υποστηριζόμενη Λήψη Αποφάσεων

Η Ομάδα Εργασίας πρότεινε την **εισαγωγή του θεσμού της υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων** στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο που αφορά την ικανότητα για δικαιοπραξία. Ειδικότερα:

Ανάλογα με τις περιστάσεις και εφόσον συνάδει προς το συμφέρον του προσώπου, το δικαστήριο δύναται, κατόπιν αιτήσεως ή και αυτεπαγγέλτως, να ορίσει βοηθό προς υποστήριξή του κατά την λήψη των αποφάσεων. Η υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων συνίσταται στην παροχή κάθε πληροφορίας, επεξήγησης, διευκρίνισης, ανάλυση προς διευκόλυνση του προσώπου.

Το δικαστήριο, προκειμένου να ορίσει έναν βοηθό προς υποστήριξη, λαμβάνει υπόψη το είδος της αναπηρίας, το μόνιμο ή παροδικό χαρακτήρα της, τον βαθμό παρακώλυση της καθημερινής ζωής, καθώς επίσης την περιουσιακή κατάσταση και τις δραστηριότητες του ατόμου.

Σε περίπτωση που ο υποστηριζόμενος αρνείται συστηματικά την υποστήριξη από μέρος του βοηθού, ο τελευταίος μπορεί να απευθύνεται στο δικαστήριο και να ζητά είτε την άρση της υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων είτε την υποβολή του προσώπου σε **δικαστική μέριμνα**.

Συνδυασμός αναπλήρωσης και υποστήριξης της ικανότητας για δικαιοπραξία

Όταν το δικαστήριο αποφασίσει τον συνδυασμό αναπλήρωσης και περιορισμού της ικανότητας για δικαιοπραξία, τότε οφείλει να προσδιορίσει με σαφήνεια ποιες πράξεις δεν μπορεί να διενεργεί το πρόσωπο μόνο του και για ποιες απαιτείται συναίνεση του ασκούντος τη δικαστική μέριμνα. Ο συνδυασμός μπορεί να αφορά και τη διαχείριση της περιουσίας ή των εισοδημάτων, τα οποία μπορούν να τεθούν υπό την εποπτεία του ασκούντος τη μέριμνα.

Συναίνεση του ασκούντος δικαστική μέριμνα

Η συναίνεση του ατόμου που ασκεί τη δικαστική μέριμνα πρέπει να δίνεται εγγράφως και πριν από κάθε πράξη για την οποία απαιτείται.

Αν ο ασκών τη μέριμνα αρνηθεί να συναινέσει, τότε το άτομο που τελεί υπό μέριμνα μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο να αποφασίσει.

Οι πράξεις που γίνονται χωρίς την απαιτούμενη συναίνεση είναι άκυρες.

Η ακυρότητα μπορεί να προσβληθεί μόνο από:

- Τον ασκούντα τη δικαστική μέριμνα,
- Το πρόσωπο που τελεί υπό μέριμνα, ή
- Τους ειδικούς διαδόχους του.

Κριτήριο το συμφέρον του τελούντος σε δικαστική μέριμνα

Όλες οι πράξεις του ασκούντος τη δικαστική μέριμνα, του εποπτικού συμβουλίου ή του δικαστηρίου πρέπει να αποβλέπουν το συμφέρον του τελούντος σε δικαστική μέριμνα προσώπου.

Πριν από κάθε ενέργεια ή απόφαση του ασκούντος τη δικαστική μέριμνα πρέπει να επιδιώκεται η προσωπική επικοινωνία με το πρόσωπο που τελεί σε δικαστική μέριμνα, ώστε να παρέχονται πλήρεις και αναλυτικές εξηγήσεις, καθώς και να συνεκτιμάται η βούλησή του.

Ειδικά, στην περίπτωση του περιορισμού της δικαιοπρακτικής ικανότητας, ο ασκών τη δικαστική μέριμνα οφείλει να εκθέτει στον τελούντα σε καθεστώς περιορισμού της ικανότητας για δικαιοπραξία όλες τις παραμέτρους και τα στοιχεία του ζητήματος, επί του οποίου ο τελών σε δικαστική μέριμνα καλείται να διαμορφώσει τη γνώμη του και να ενεργήσει.

Άρση και έλεγχος της δικαστικής μέριμνας

Αν οι λόγοι που οδήγησαν στη δικαστική μέριμνα παύσουν να ισχύουν, τότε αυτή αίρεται με απόφαση του δικαστηρίου, είτε μετά από αίτηση των ενδιαφερόμενων είτε αυτεπαγγέλτως.

Αν η δικαστική μέριμνα είναι περιορισμένη, τότε μόνο το ίδιο το πρόσωπο μπορεί να ζητήσει την άρση της.

Κάθε τρία χρόνια, η κοινωνική υπηρεσία εξετάζει τις συνθήκες διαβίωσης του προσώπου και υποβάλλει έκθεση στον εισαγγελέα, αξιολογώντας αν πρέπει η δικαστική μέριμνα να διατηρηθεί, μεταβληθεί ή αρθεί.

Σε συνέντευξη τύπου που πραγματοποιήθηκε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης την 1^η Απριλίου 2025, ο Υπουργός και ο Υφυπουργός Δικαιοσύνης παρουσίασαν τις προτεινόμενες αλλαγές στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο της δικαστικής συμπαράστασης, με στόχο τον εκσυγχρονισμό του και την ευθυγράμμιση του με το Άρθρο 12 «Ισότητα Ενώπιον του Νόμου» της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Ωστόσο, αν και κατά τη συνέντευξη ανακοινώθηκε ότι το σχέδιο νόμου θα τεθεί σε δημόσια διαβούλευση μέσα στον Απρίλιο (2025), μέχρι σήμερα η διαδικασία αυτή δεν έχει ξεκινήσει.

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Ισπανία (I)

Τα άρθρα 249 έως 300 του ισπανικού Αστικού Κώδικα (ΑΚ) όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 8/2021 της 2ας Ιουνίου, παρέχουν το νομικό πλαίσιο για την προστασία και την ενδυνάμωση των ενηλίκων στην Ισπανία.

Μετά τις μεταρρυθμίσεις που εισήγαγε ο ν. 8/2021, ο Αστικός Κώδικας δεν αναφέρεται πλέον σε μέτρα προστασίας για τους φερόμενους ως ευάλωτους ενήλικες. Αντιθέτως, θεσπίζει μέτρα για την υποστήριξη της άσκησης της δικαιοπρακτικής ικανότητας, επιτρέποντας στα άτομα με αναπηρία να ενεργούν σε ίση βάση με τους άλλους.

Σύμφωνα με το άρθρο 249 II ΑΚ, η λειτουργία των μέτρων υποστήριξης συνίσταται στην υποβοήθηση της άσκησης της δικαιοπρακτικής ικανότητας στους τομείς στους οποίους αυτό είναι απαραίτητο, με σεβασμό στη βούληση, τις επιθυμίες και τις προτιμήσεις του ατόμου. Με τον τρόπο αυτό, η ισπανική νομοθεσία σκοπεύει να συμμορφωθεί με το άρθρο 12 της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα μπορούν να χρησιμοποιήσουν εθελοντικά μέτρα για να ορίσουν κάποιον που θα παρέχει την υποστήριξη που απαιτείται για την άσκηση της ικανότητάς τους για δικαιοπραξία και να καθορίσουν το πεδίο εφαρμογής αυτής της υποστήριξης. Τα εθελοντικά μέτρα υποστήριξης έχουν προτεραιότητα έναντι άλλων μέσων.

Ισπανία (II)

Υπάρχουν δύο τύποι εθελοντικών μέτρων:

(α) συμφωνίες υποστήριξης, οι οποίες αποσκοπούν στην παροχή υποστήριξης που ήδη χρειάζεται το άτομο, και

(β) **poderes o mandatos preventivos (συνεχιζόμενες πληρεξουσιότητες-Continuing Powers of Attorney)**, με τις οποίες ο **χορηγός/υποστηριζόμενος** παρέχει εξουσίες σε έναν εκπρόσωπο ενόψει της μελλοντικής ανάγκης για υποστήριξη.

Και οι δύο πράξεις πρέπει να επισημοποιηθούν με συμβολαιογραφική πράξη, η οποία προϋποθέτει τη ρητή συναίνεση του ενδιαφερομένου.

Το άρθρο 250 I Αστικού Κώδικα απαριθμεί άλλα μέτρα που είναι νομίμως διαθέσιμα:

α) Guarda de hecho (που θα μπορούσε να μεταφραστεί κατά προσέγγιση ως "de facto επιμέλεια") παραπέμπει σε άτυπη ή μη τυπική υποστήριξη που παρέχεται συνήθως από συγγενείς, μέλη της οικογένειας ή μη επαγγελματίες φροντιστές. Εάν η υποστήριξη παρέχεται de facto από ένα πρόσωπο, τα δικαστήρια εμποδίζονται να ορίσουν άλλους για την παροχή υποστήριξης ή από την έκδοση συμπληρωματικών διαταγών, εκτός εάν υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η συνδρομή τους είναι ανεπαρκής ή καταχρηστική. Ο ενήλικος μπορεί ανά πάσα στιγμή να τερματίσει την υποστήριξη αυτή και να ζητήσει δικαστικό μέτρο ή να συνάψει συμφωνία υποστήριξης.

Ισπανία (III)

β) Δικαστικά μέτρα.

Υπάρχουν δύο τύποι:

Curatela είναι ένα μέτρο που προορίζεται για συνεχή υποστήριξη, ακόμη και αν το πεδίο εφαρμογής του μπορεί να διαφέρει σημαντικά από άτομο σε άτομο ανάλογα με την κατάσταση και τις ανάγκες του, και

Defensa judicial είναι ένα μέτρο που διατίθεται όταν η βοήθεια είναι απαραίτητη μόνο σποραδικά, ακόμη και αν η ίδια ανάγκη μπορεί να προκύπτει από καιρό σε καιρό.

Τα μέτρα αυτά δεν μπορούν να διαταχθούν αυτεπαγγέλτως. Προκύπτουν από μια διαδικασία που υποβάλλεται από το πρόσωπο που έχει ανάγκη υποστήριξης ή από έναν από τους συγγενείς που κατονομάζονται από τον νόμο (δηλ. μη χωρισμένος σύζυγος ή σύντροφος, γονέας, παιδιά, αδέρφια). Ο εισαγγελέας μπορεί επίσης να το πράξει.

Αυστρία (I)

Διαρκής πληρεξουσιότητα ή εξουσιοδότηση εκπροσώπησης

Οι μορφές προστασίας ενηλίκων προτιμώνται με την ακόλουθη σειρά:

- α) η διαρκής πληρεξουσιότητα
- β) η αιρετή εκπροσώπηση ενηλίκων
- γ) η θεσμοθετημένη εκπροσώπηση ενηλίκων, και
- δ) η δικαστικά διορισμένη εκπροσώπηση ενηλίκων.

Όλες οι μορφές εκπροσώπησης πρέπει να καταχωρίζονται σε έναν κεντρικό κατάλογο εκπροσώπησης.

Αυστρία (II)

Βασικά χαρακτηριστικά του νέου νομικού πλαισίου:

A. Η διαρκής πληρεξουσιότητα (πρώτος πυλώνας)

Συμμετοχή των οργανώσεων προστασίας ενηλίκων

Δικαστικός έλεγχος πολύ περιορισμένος

Απεριόριστη χρονικά

B. Η αιρετή εκπροσώπηση ενηλίκων (δεύτερος πυλώνας)

Επιλογή εκπροσώπου σε περίπτωση ανάγκης (φίλοι, συγγενείς, άλλα στενά πρόσωπα)

Αρκεί περιορισμένη ικανότητα δράσης

Απεριόριστη χρονικά

Αυστρία (III)

Γ. Η θεσμοθετημένη (εκ του νόμου) εκπροσώπηση ενηλίκων (τρίτος πυλώνας)

Περισσότερες εξουσίες από πριν εκπροσώπηση των συγγενών που προβλεπόταν στο προηγούμενο νομικό πλαίσιο και υπάγεται γι αυτό σε ευρύτερο δικαστικό έλεγχο

Μεγαλύτερη ομάδα προσώπων: π.χ. και αδέρφια, ανίψια

Δικαίωμα αντίρρησης του ενδιαφερόμενου προσώπου

Περιορισμένη χρονικά: για 3 έτη

Δ. Η δικαστικά διορισμένη εκπροσώπηση ενηλίκων (τέταρτος πυλώνας)

Αφορά συγκεκριμένο τομέα δραστηριότητας: κανένας διορισμός για όλα τα θέματα

Περιορισμένος χρόνος: για 3 έτη

Η δικαιοπρακτική ικανότητα καταρχήν διατηρείται

Γερμανία (I)

Η νομική προστασία και η ενδυνάμωση των ευάλωτων ενηλίκων ρυθμίζονται σήμερα διεξοδικά στον γερμανικό Αστικό Κώδικα (BGB), κυρίως στο τέταρτο βιβλίο του που είναι αφιερωμένο στο οικογενειακό δίκαιο. Προβλέπει κρατικά, προαιρετικά και ex lege μέτρα, τα περισσότερα από τα οποία βρίσκονται στα άρθρα 1814-1881 BGB, που αφορούν τη νομική συμπαράσταση (rechtliche Betreuung). Το ισχύον δίκαιο έχει αλλάξει με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2023.

Γερμανία (II)

Σύμφωνα με την κυβέρνηση, οι αλλαγές στο νομικό πλαίσιο της συμπαράστασης αποσκοπούν στην ενίσχυση του αυτοπροσδιορισμού και της αυτονομίας των ατόμων που χρήζουν υποστήριξης κατά την προετοιμασία και στο πλαίσιο της νόμιμης φροντίδας, σύμφωνα με το άρθρο 12 της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Επίσης, ρυθμίζεται με μεγαλύτερη σαφήνεια ότι η νομική συμπαράσταση εγγυάται πρωτίστως την υποστήριξη του ατόμου που τελεί υπό συμπαράσταση στη διαχείριση των υποθέσεών του μέσω των δικών του αυτοκαθοριζόμενων ενεργειών και ότι ο συμπαραστάτης μπορεί να χρησιμοποιεί τα μέσα εκπροσώπησης μόνο όταν αυτό είναι απαραίτητο.

Γερμανία (III)

Δεν είναι πλέον δυνατό να διατάσσεται συμπαράσταση για όλους τους τομείς δραστηριότητας του ατόμου.

Ο διορισμός συμπαραστάτη δεν έχει ως αποτέλεσμα να καθίσταται το πρόσωπο που τελεί υπό συμπαράσταση ανίκανο για δικαιοπραξία. Όπως συμβαίνει με όλα τα άλλα πρόσωπα, η εγκυρότητα των δηλώσεων βούλησης που γίνονται από αυτά καθορίζεται αποκλειστικά από το κατά πόσον μπορούν να κατανοήσουν τη φύση, το νόημα και την εμβέλειά τους και να ενεργήσουν αναλόγως. Το ερώτημα αν ένα πρόσωπο είναι πράγματι ανίκανο για δικαιοπραξία (άρθρο 104 αριθ. 2 του γερμανικού Αστικού Κώδικα (BGB)) εκτιμάται κατά περίπτωση και ανεξάρτητα από το αν έχει διοριστεί κηδεμόνας.

Συμπαραστάτης μπορεί να διοριστεί σύμφωνα με το άρθρο 1814 του γερμανικού αστικού κώδικα (BGB) μόνο εάν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο χρειάζεται βοήθεια για τη διαχείριση των νομικών του υποθέσεων λόγω ασθένειας ή αναπηρίας. Ο όρος αυτός καλύπτει τόσο τις σωματικές όσο και τις ψυχικές ασθένειες.

Γερμανία (IV)

Συμπαράστατης διορίζεται μόνο, εάν και στο βαθμό που αυτό είναι απαραίτητο, επειδή ένα άτομο δεν είναι (πλέον) σε θέση να διαχειρίζεται πλήρως ή εν μέρει τις νομικές του υποθέσεις. Πρέπει πρώτα να διαπιστωθεί αν δεν υπάρχει διαθέσιμη πραγματική βοήθεια που να επαρκεί για την υποστήριξη του ενδιαφερόμενου προσώπου. Για παράδειγμα, μέλη της οικογένειας, γνωστοί ή κοινωνικές υπηρεσίες μπορούν να υποστηρίξουν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο σε πρακτικά καθημερινά ζητήματα.

Με το νέο μέσο της διευρυμένης υποστήριξης [άρθρο 8 παράγραφος 2 και άρθρο 11 παράγραφος 3 του νόμου περί οργάνωσης της συμπαράστασης (BtOG)], οι υπηρεσίες συμπαράστασης αναλαμβάνουν επίσης τη νομική υποχρέωση να υποστηρίζουν τα άτομα σε κατάλληλες περιπτώσεις κατά τρόπο ώστε να μην είναι αναγκαία η νομική συμπαράσταση. Η εν λόγω άλλη συνδρομή έχει προτεραιότητα, αλλά δεν αρκεί εάν απαιτείται επίσης νομική εκπροσώπηση του ενδιαφερόμενου προσώπου. Τέλος, ο διορισμός κηδεμόνα μπορεί επίσης να αποφευχθεί εάν το πρόσωπο που χρήζει υποστήριξης έχει ήδη εξουσιοδοτήσει έγκυρα ή μπορεί ακόμη να εξουσιοδοτήσει άλλο πρόσωπο της εμπιστοσύνης του, ιδίως μέσω διαρκούς πληρεξουσιότητας. Αυτό είναι δυνατό όχι μόνο σε οικονομικά θέματα, αλλά και σε όλους τους άλλους τομείς, όπως θέματα υγείας ή ζητήματα διαμονής.

Καναδάς

Εξεύρεση και χρήση πιο ευέλικτων και ανθρώπινων εναλλακτικών λύσεων που σέβονται τις επιθυμίες του ενήλικα και του δικτύου του (οικογένεια, φίλοι κ.λπ.).

Καλά χρηματοδοτούμενες δημόσιες υπηρεσίες κηδεμόνων και επιτρόπων.

Αποτελεσματικός μηχανισμός καθολικής υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικών υπηρεσιών.

Άρθρο 12. Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Οι κανονισμοί για εκπροσώπηση ρυθμίζονται σε επαρχιακό και όχι σε ομοσπονδιακό επίπεδο.

British Columbia

Συμφωνία εκπροσώπησης

Σκοπός του νόμου είναι να καθιερωθεί ένας μηχανισμός που επιτρέπει σε ενήλικες να καθορίζουν τον τρόπο λήψης αποφάσεων.

Το άτομο μπορεί να καταρτίζει συμφωνίες με τις οποίες εξουσιοδοτεί ένα άλλο πρόσωπο, το οποίο επιλέγεται ελεύθερα από το ίδιο το άτομο, να το υποστηρίζει ή να λαμβάνει αποφάσεις για λογαριασμό του σε επιλεγμένους τομείς. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τις συνήθεις οικονομικές διαχειρίσεις, τις επιλογές υγειονομικής περίθαλψης ή τη λήψη νομικών υπηρεσιών για τον ενήλικα.

Ontario

Continuing Power of Attorney for Property

Power of Attorney for Personal Care

Ο όρος «περιουσία» περιλαμβάνει ακίνητα, πάγια, μετοχές, ομόλογα, συναλλαγματικές, οχήματα κ.λπ.

Η υπογραφή δύο μαρτύρων απαιτείται για τη δημιουργία πληρεξουσίου (δεν πρέπει να είναι οι ίδιοι εξουσιοδοτημένοι αντιπρόσωποι ή σύζυγοι του εντολέα)

Πληρεξούσιο προσωπικής φροντίδας.

Ιατρική περίθαλψη, στέγη, διατροφή, ένδυση, υγιεινή και ασφάλεια του ατόμου.

Επιτροπεία περιουσίας.

Πρόσωπο ή εταιρεία καταπιστευμάτων.

Γραφείο Δημόσιου Κηδεμόνα και Επιτρόπου (Office of Public Guardian and Trustee- OPGT)

Ανώτατο Δικαστήριο του Οντάριο.

Σας ευχαριστώ!

